

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Konceptcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/112>
- Materiál v pripomienkovom konaní do 15.03.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom životného prostredia SR na základe Programového vyhlásenia vlády SR

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom Konceptcie je zabezpečenie postupného obnovenia poškodených vodných útvarov, zastavenie znečisťovania vôd, poklesu množstva podzemných vôd a zabezpečenie dostatku pitnej vody v regiónoch. Konceptcia formuluje opatrenia v desiatich oblastiach intervencie a k nim sú priradené ukazovatele a časový rámec plnenia jednotlivých opatrení. Dosiahnutie cieľovej hodnoty je vo všeobecnosti uvažované pre rok 2030, ak nie je uvedený iný časový rámec. V prípade ukazovateľov, kde nie je známa východisková hodnota, je uvedený očakávaný trend vývoja (stúpajúci/klesajúci). Pri vykonávaní Konceptcie, pri príprave a realizácii opatrení a financovaní konkrétnych investícií, sa bude uplatňovať princíp „do no significant harm“ /„výrazne nezhoršovať“ vo vzťahu ku stavu vodných útvarov. Každá investícia, opatrenie, projekt bude musieť situáciu (čo sa týka stavu vôd) buď zlepšovať, alebo aspoň nezhoršiť, pričom preferované budú riešenia, ktoré majú pozitívny vplyv nielen na stav vôd, ale aj na priaznivý stav rastlinných a živočíšnych druhov (kumulácia záujmov ochrany vôd a biotopov), budú zvyšovať odolnosť povodí voči negatívnym dopadom zmeny klímy (kumulácia záujmov s potrebou adaptácie na zmenu klímy) či urbanistický rozvoj vo vhodných lokalitách (kumulácia záujmov rozvoja sídiel so záujmami ochrany pred povodňami). Zároveň sa budú uprednostňovať preventívne opatrenia pred opatreniami na odstraňovanie následkov.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom Konceptcie je zabezpečenie postupného obnovenia poškodených vodných útvarov, zastavenie znečisťovania vôd, poklesu množstva podzemných vôd a zabezpečenie dostatku pitnej vody v regiónoch. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky k ustanoveniam, ktoré neprimerane zasahujú do výroby elektrickej energie z vodných zdrojov.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

Pri príprave takých strategických dokumentov, ako je aj Konceptcia vodnej politiky SR do roku 2030, je potrebné brať na zreteľ nielen ochranu vodných zdrojov, ale aj využívanie vodných zdrojov na výrobu elektrickej energie. Je potrebné si uvedomiť, že voda je v Slovenskej republike jediný zdroj elektrickej energie, ktorý nie je závislý na dovoze primárneho zdroja (jadrové palivo, uhlie, plyn, ...) využívaného na výrobu elektrickej energie, je vysoko regulovateľný (na rozdiel od slnečných a veterných elektrární) a jej miesto v energetickej sústave Slovenska je nezastupiteľné.

Navrhujeme úpravu materiálu tak, aby zodpovedal dlhodobu turbulentnej situácii na trhu s elektrinou pre udržanie hospodárstva krajiny. Zároveň navrhujeme doplnenie o význam vodných elektrární.

Odôvodnenie:

Dokument absolútne nereflektuje dlhodobu nastavený trend na trhu s elektrinou. Slovenská republika má veľmi limitované zdroje a aj tie sa v dokumente obmedzujú. Taktiež v celom dokumente nie je ani jediná zmienka o využívaní / prínose vybudovaných vodných stavieb na ochranu pred povodňami, resp. v období sucha, predovšetkým nádrží Orava a Liptovská Mara. Sú to nádrže s celkovým úžitkovým objemom 700 mil. m³. Práve ich intenzívnejším využívaním na akumuláciu vody v období zvýšených zrážok a následnou dotáciou tokov ich odpúšťaním v období sucha je možné do značnej miery eliminovať nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

2. Zásadná pripomienka k Cieľ 3.1. opatrenia odrážka 1 str. 15

Navrhujeme vypracovanie a zavedenie metodiky na stanovenie ekologických prietokov. Tej by mala predchádzať odborná diskusia a spracovanie dopadovej štúdie navrhovaných opatrení v rozsahu, ako sa uvádza v Tabuľke č. 1, v položke č. 5.7. str. 44 vrátane úpravy milníkov. („5.7. Komplexné zhodnotenie sociálno-ekonomických a environmentálnych dopadov zavedenia ekologických prietokov vrátane vyhodnotenia ich vplyvu na existujúcu hydroenergetickú sústavu, plnenie cieľov v oblasti OZE a na stabilitu energetickej siete a následná realizácia vhodných/primeraných opatrení“).

Odôvodnenie:

Východiskom pre posúdenie zahrnutia opatrení, ktoré sa týkajú využívania vody do programu opatrení má byť ekonomická analýza vykonaná v medziach čl. 5 a prílohy č. III RSV (tento postup je v súlade s usmernením CIS No. 37, kapr. 5 a 6). Predmetná analýza má prispieť k posúdeniu nákladovej efektívnosti možných opatrení a prísť s návrhom nákladovo najefektívnejšej kombinácie opatrení týkajúcich sa využívania vody. Podľa usmernenia CIS No. 31 (Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive) sa pre posudzovanie nákladovej efektívnosti opatrení zabezpečujúcich E-flow musia brať do úvahy priame i nepriame náklady, a to vrátane dopadov na dôležité spôsoby využitia vôd človekom, medzi ktoré patrí okrem iného i výroba elektriny.

Rovnako považujeme za zásadné zohľadniť potreby súčasných užívateľov vodných útvarov, ktorí užívajú vodu v súlade s platnou legislatívou a na základe platných vodoprávných a ďalších rozhodnutí. Máme za to, že existujúce vodné stavby a zariadenia boli navrhnuté za vopred stanovených podmienok, ktorých prípadné zmeny počas ich životnosti bude potrebné kompenzovať. Nesprávne nastavené zmeny môžu viesť k obmedzeniam vo viacerých oblastiach hospodárstva (napr. regulačná schopnosť elektrizačnej sústavy, plány a záväzky SR na výrobu elektrickej energie z OZE). V prípade existujúcich vodných stavieb je potrebné zohľadniť už existujúce zmeny, na ktoré sa ekosystémy vodných útvarov počas prevádzky VS už prispôbili. Ďalšie zmeny by potom mohli znamenať paradoxne zhoršenie súčasného stavu biotopov. Máme za to, že predmetná pripomienka je v súlade s informáciami z MŽP SR, ktoré boli diskutované v procese tvorby materiálu.

3. Zásadná pripomienka k cieľ 3.1. opatrenia odrážka 7 str. 1

Navrhujeme vypustiť tento text:

„nepokračovať v príprave plánovaného vodného diela Slatinka, a vodnej nádrže Ipeľ (Ďubákovo)“.

Odôvodnenie:

Vodná politika je strategický koncepčný dokument pre oblasť ochrany a využívania vodných zdrojov. Nie je preto v súlade s platnou legislatívou SR, aby v tomto dokumente bola taxatívne zakazovaná realizácia akýchkoľvek vodných diel. Na určenie, či je pripravovaná stavba v súlade so záujmami štátu a ochranou ŽP máme príslušné zákonné nástroje – posudzovanie vplyvov na ŽP, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a vodoprávne povolenie. Nie je preto v súlade s platnou legislatívou predikovať ich nevhodnosť bez príslušného posúdenia. Je to diskriminačné a nezákonné. Týka sa to všetkých vodných stavieb bez výnimky.

4. Zásadná pripomienka k Cieľ 3.1. opatrenia odrážka 12 str. 16

Odrážku „vypracovať metodiku pre prípravu a projektovanie stavieb na toku a pre úpravy/revitalizácie toku na posudzovanie zmien chemických, hydromorfologických a biologických ukazovateľov vo vodnom útvare, aby navrhované stavby na toku alebo úpravy toku boli v súlade s cieľmi rámcovej smernice o vode,“ navrhujeme vypustiť.

Odôvodnenie:

Projektanti projektujú na základe vyhlášok a noriem. Stavby sa posudzujú podľa platných zákonov a povolenie vydáva štátna autorita. Nevidíme preto dôvod na vypracovanie metodiky. Ak je potrebné zmeniť súčasný stav, tak bude potrebné upraviť vyhlášky pre projektovanie a normy.

5. Pripomienka k Cieľ 3.3. odrážka 2 str. 16

Navrhujeme znenie upraviť tak, aby bol najprv vypracovaný Program udržateľného využívania hydroenergetického potenciálu vodných tokov a až následne sa zrušila Konceptcia využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030.

Odôvodnenie:

Domnievame sa, že by nebolo z hľadiska chronológie a procesov správne, aby sa zrušila Konceptcia a Program ešte neplatil.

6. Zásadná pripomeinka k Cieľ 3.3. odrážka 2 str. 16

V odrážke 2 sa slová „stanovenie rámcov“ nahrádzajú slovami „splnenie stanovených rámcov v oblasti OZE“, za slová „a záväzkov SR“ sa vkladajú slová „v súlade s Integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom SR na roky 2021 – 2030“ a text „(„no-go“ zóny v špecifikovaných typoch chránených území, na prirodzených úsekoch vodných tokov, referenčných lokalitách, na úsekoch tokov, v ktorých by došlo k zhoršeniu plynulosti a bezpečnosti plavby a pod.),“ sa vypúšťa.

Odôvodnenie:

Rámec pre plnenie cieľov v oblasti OZE určuje NCEP SR do roku 2030, kde sa SR zaviazala zvýšiť podiel výroby elektrickej energie na 19%. MŽP má hľadať riešenie pre naplnenie cieľa. Zároveň úpravu navrhujeme aj z dôvodu, že by mohla byť významne obmedzená výstavba vodných elektrární, čo nepovažujeme za koncepčné a udržateľné. Sme presvedčení, že v predmetnej odrážke sa ide nad rámec predpisov povolujúcich stavby.

7. Zásadná pripomenka k Cieľ 3.3. odrážka 3 str. 17

Navrhujeme prehodnotiť odrážku 3 vzhľadom na dlhodobý trend na energetickom trhu/trhu s elektrinou.

Odôvodnenie:

Elektrina získaná z vody je strategická pre udržanie hospodárstva krajiny. Navyše nie je možné zrušiť alebo zmeniť stavbu a tým poškodiť vlastníka, bez predchádzajúcej kompenzácie.

8. Zásadná pripomenka k Cieľ 6.2. opatrenia odrážka 3 str. 25

Odrážka 3 znie takto:

„majetkovo-právne vysporiadať vlastníctvo pozemkov pod vodnými tokmi do vlastníctva štátu, podporovať realizáciu komplexných pozemkových úprav s vyčlenením pozemkov v blízkosti vodných tokov na účel revitalizácie,“.

Odôvodnenie:

Vyvlastniť pozemky v prospech štátu nepomôže v riešení problému. Je potrebné legislatívnou cestou upraviť spôsob hospodárenia v záplavových územiach.

Znenie je preto nevyhnutné prepracovať a upraviť v súlade s Ústavou SR a platnou legislatívou.

9. Zásadná pripomenka k Cieľ 10.3. opatrenia odrážka 1 str. 36

Odrážka 1 znie takto:

„vytvoriť finančný mechanizmus pre vysporiadanie majetkovo-právnych vzťahov k pozemkom pod vodnými tokmi v prospech štátu,“.

Odôvodnenie:

Vyvlastniť pozemky v prospech štátu nezmierni účinky veľkých vôd, ani sa nevytvorí pre toky viac miesta. Je potrebné legislatívnou cestou upraviť spôsob hospodárenia v záplavových územiach.

Znenie je preto nevyhnutné prepracovať a upraviť v súlade s Ústavou SR a platnou legislatívou.

10. Zásadná pripomenka k Tabuľka 1 bod 4.1. str. 42

Bod 4.1. navrhujeme upraviť v nadväznosti na bod 5.7. vrátane úpravy termínu na „2025“.

Odôvodnenie:

Máme za to, že pripravovaná metodika bude vychádzať z analýz vypracovaných podľa bodu 5.7. a časovo bude na ne nadväzovať. Z

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/112>